

www.laveuentrecultures.org

Destí al nord és una obra sobre l'amistat, la solidaritat i la migració humana.
Un relat que interpel·la el lector a qüestionar-se la manca de llibertat de moviment de tantes persones que no tenen l'elecció de quedar-se o marxar.

L'edició i la difusió d'aquest llibre ha estat possible gràcies a la col·laboració i participació de:

AJUNTAMENT DE REUS
SERVEIS A LES PERSONES
I DRETS SOCIALS

La Veu entre Cultures

DESTÍ AL NORD · un llibre solidari de La Veu entre Cultures

DESTÍ AL NORD

Un fet real. La història d'en **Bangally Jabby** explicada al **petit Toubab**.

REUS

(CATALUNYA)

GRANADA

(ESPANYA)

RABAT

(MARROC)

DAKAR

(SENEGAL)

BIRATABA

(SENEGAL)

Destí al nord, 2025 un llibre solidari de **La Veu entre Cultures**.

Edició: **Ajuntament de Reus. Àrea de Serveis a les Persones i Drets Socials**

Idea, coordinació, fotografies polaroid i text original: **El Toubab**

Revisió i correcció del text: **Carme Blanc Salas**

Basat en la història real d'en **Bangally Jabby**

Fotografia: **Omar Moreno Balcells**

Il·lustracions i maquetació: **Arnau Olesti Recasens**

Revisió lingüística: **Rovimeda**

Imprès a **Arts Gràfiques Rabassa**

ISBN: **978-84-09-74235-6**

Dipòsit legal: **DL T 655-2025**

Primera edició: **Setembre de 2025**

Reservats tots els drets sobre el text i les il·lustracions de l'obra.

L'edició i la difusió d'aquest llibre ha estat possible gràcies a la col·laboració i participació de:

DESTÍ AL NORD

Un fet real. La història d'en **Bangally Jabby**
explicada al **petit Toubab**.

“LES PETJADES DE LES PERSONES
QUE VAN CAMINAR JUNTES MAI
S’ESBORREN”

Estimadíssim avi Alioune,

Perdoni per haver tardat tant a escriure-li. M'estic fent gran, i cada dia tinc més coses per fer. Quan surto de l'escola, he de fer deures, i els dilluns, els dimecres i els divendres entreno a futbol. Això fa que, excepte els caps de setmana, tingui molt poc temps lliure.

Com esteu? Espero que estiguen molt bé. Aquí, nosaltres estem la mar de contents. Suposo que a Kaolack hi fa molta calor, com sempre. La mare diu que potser el temps de pluges ja s'ha acabat. Aquí a Reus, com que és hivern, fa molt de fred. Tot i això, plou menys del que ens agradaria.

Recorda allò que em va dir l'últim cop que vam parlar?

“UN AVI HI VEU MÉS LLUNY ASSEGUT
QUE UN JOVE QUE ESTÀ DRET”

Aquest proverbi senegalès no l'oblidaré mai. Sempre em fa pensar en com de savi és i en tot el que puc aprendre de vostè. També recordo molt bé quan em va parlar de la gran importància que té la família en la cultura de Senegal.

M'heu ensenyat que no hi ha relació més forta que la d'una família ben avinguda. A la vostra terra sempre dieu que és essencial que pares, fills, tiets, germans i cosins estiguem units. Gràcies per aquests consells tan valuosos, avi. Sempre

els tindrè presents perquè sé que formen part de la nostra identitat i dels nostres orígens. Us n'estaré agraït tota la vida.

Doncs bé, aquest cop aprofito per explicar-li que estic molt content, perquè en aquest darrer trimestre la meva professora ha notat que he millorat en la lectura i l'escriptura. M'ha animat a continuar treballant i a ser un bon estudiant.

Fa uns dies, es va reunir amb els pares i els va parlar de com és d'important que segueixi amb curiositat i ganes d'aprendre. Va dir que això m'ajudarà a construir el meu propi futur i que també podré transmetre aquest esperit a les persones del meu entorn. Però, ahora, els va comentar que soc molt juganer i que, a vegades, em distrec amb els meus amics i no paro prou atenció a la classe.

Per això, soc conscient que aquesta conducta l'he de mirar de corregir. Sé que, si m'hi esforço, podré millorar encara més i ser cada dia millor.

Per altra banda, li vull explicar una cosa molt especial. He fet un nou amic! Es diu Bangally Jabby i ha vingut de molt lluny, del poble de Birataba, que es troba a la regió de Tambacounda. Ell va abandonar el Senegal amb destí al nord i va fer un llarg viatge per arribar al país dels toubabs. Quan va arribar a Catalunya, va conèixer el tonton Mamour, el germà de la mare, i ell ens el va presentar.

Des d'aquell moment, li vam obrir les portes del nostre cor i el vam rebre amb l'hospitalitat i la humanitat que m'heu ensenyat des de petit. Sempre recordo que vostè em va dir que tots els viatges serveixen per aprendre, i el Bangally en sap moltes coses d'això. Té tantes històries per explicar-me del seu viatge, ple de reptes i perills! Ens cuidem molt i gaudim molt del temps que passem junts. A mesura que em vagi explicant més coses, us ho compartiré en futures cartes.

Amb l'esperança de rebre aviat notícies seves i de poder tornar ben aviat amb els pares a Kaolack, m'acomiedo. Sé que ens rebrà, com sempre, amb alegria i amb molta calor humana. L'estimo tant com vostè m'estima a mi.

Fins aviat, estimat avi Alioune.

Li envio a vostè i a tota la família tot l'amor i afecte del món. Espero impacient llegir una nova carta seva. Us trobem molt a faltar. *Namanala*.

El vostre nét, Alioune.

P.D.: Adjunto unes fotografies de l'últim viatge que vam fer al Senegal.

Un mes i mig abans d'enviar l'última carta a l'avi, van trucar a l'intèrfon de casa.

- Hola, bon dia! Disculpeu-me, és aquí on viu el petit Toubab? Soc el Jabby. Vinc de part del tonton Mamour, que em va donar aquesta adreça.
- Sí, soc jo mateix! T'obro la porta. Puja, puja! Fa dies que t'estem esperant.

En aquell moment vaig córrer cap a la cuina, on era la mare.

- Mami, ha vingut el noi de Birataba! El que vam conèixer a casa del tonton Mamour a Miami Platja! Quina alegria! Estic emocionat! Aix, quins nervis!
- Molt bé, fill meu –va dir la mare, somrient–. Jo també estic molt contenta que ens visiti. Dona-li la benvinguda, i recorda cuidar-lo tant com nosaltres cuidem de tu, d'acord?
- Entesos, mami. No et preocupis. Així ho faré.

Vaig respirar fondo i vaig anar cap a la porta. El Jabby ja pujava per l'escala, amb un somriure tímid però càlid. Aquell dia va marcar l'inici d'una amistat que mai oblidaré.

- Benvingut a casa, tonton Jabby! Seu, deus estar molt cansat del teu llarg viatge. El tonton Mamour ens va explicar que el teu viatge va ser molt llarg i dur. Et serviré un got de *bissap* fresc que ha preparat la meva mare. Aquí, a Reus, també fem coses del Senegal. És la nostra manera de mantenir-nos connectats amb les arrels. A mi em sembla boníssima aquesta beguda tan refrescant, i al pare li encanta. I a tu, t'agrada?

- I tant que m'agrada! A més, em porta records de la meva terra, però sobretot em connecta amb la meva mare. Ella en prepara molt al llarg de l'any, no només *bissap*, sinó també *kinkéliba*. El coneixes? És una planta que t'ajuda quan tens la panxa pesada. Al poble en recollim i la venem al mercat. N'hi ha moltíssim de *kinkéliba* a la nostra terra. Allà és molt comú prendre'n al matí, a l'hora d'esmorzar. A més, saps que és molt saludable? Va molt bé quan estàs refredat perquè et fa sentir millor, i també serveix per a combatre els efectes de la malària.

- Que interessant! No en sabia res.
- Per cert, el teu tiet Mamour, quan em va donar l'adreça de casa vostra, va dir-me una cosa de tu que em va agradar molt.
- Què et va dir el tonton Mamour?
- Va dir-me que ets un bon jan i que tens l'hàbit de llegir i escriure. Saps què? He pensat que potser podries fer-me de mestre. Tinc moltes ganes de compartir experiències amb tu i que també em facis conèixer la teva ciutat. Vull aprendre català per sentir-me un més entre vosaltres.
- Moltes gràcies! Això està fet. Mira, et regalarem un llibre en català perquè n'apreguis. A l'Abacus ens fan descompte perquè en som socis. És una cooperativa. Els pares sempre m'hi compren els llibres i el material escolar que necessito durant el curs. Ah, i són molt amables el Joan, el Marc i la Susanna.
- Quina sort!
- També podries apuntar-te al Centre de Normalització Lingüística. Allà fan cursos de català. Si hi estàs d'acord, jo puc ser la teva parella lingüística. Mami, el podem acompanyar?

- Tonton Jabby, com és el teu poble? Me n'expliques coses?
- I tant, Alioune! El meu poble es diu Birataba i està a la regió de Tambacounda, que és coneguda per un instrument de percussió que és diu *djembé*. Birataba és un poble petit, amb 641 persones. T'imagines? Allà tots ens coneixem! Parlem un idioma que és diu *diakhanké*. Vivim de l'agricultura i cuidem animals. Plantem cacauets per fer oli, emmagatzemem mill i tenim vaques, cabres... Tot és senzill, però sempre tenim coses per fer. De la farina del mill en fem monó (que a la resta del país es coneix com a fondé, paraula en wòlof que és l'idioma més parlat al Senegal) aquest menjar el prenem per esmorzar. També tenim mangos i guaiabes! L'aigua la traiem del pou. És una feina difícil, sí, sí! Els nens ajuden les mares a casa, mentre els pares treballen al camp o cuiden les cabres. Quan jo era petit, les cases estaven fetes de fang i sorra. No teníem llum elèctrica! Quan es feia de nit, només teníem la llum de la lluna i les estrelles. Però saps què? El cel és preciós. Ens encanta seure fora, mirar les estrelles i preparar *ataya* (te amarg). Un dia m'agradaria ensenyar-t'ho.
- Vaja! Pel que expliques, la vostra vida és molt diferent de la que tenim aquí a Reus. I a què jugaves de petit? Explica'm, explica'm!
- Bé, no tenia gaire temps lliure per jugar, perquè ajudava molt la família. A la teva edat els nens ja treballem al camp, saps Alioune? Però quan en tenia, m'encantava jugar amb els amics a la lluita senegalesa. És un esport que es diu *Laamb* en wòlof. T'agradaria veure-ho algun dia?
- Sí, és clar. M'encantaria! I com era la teva escola, tonton Jabby?

- La meva escola avui és igual que quan jo era petit, no ha canviat gens. És molt petita i les aules són fetes de fang. Res a veure amb les escoles d'aquí! Al meu país, els mestres sempre es queixen perquè cada cop cobren menys i tenen condicions de treball pitjors. Però saps què? Al meu poble, encara que ens faltin moltes coses, mai perdem les ganes d'aprendre. Ni tan sols tenim biblioteca! Però aprenem molt dels avis, que ens expliquen moltes històries.
- De debò?
- Sí, és que hi ha un proverbi africà molt bonic que diu: **"Quan un vell mor, una biblioteca es crema"**. Això vol dir que quan un avi se'n va, tota la seva experiència i tot el que sap es perd. És com si desaparegués un llibre ple d'històries que no es poden aprendre enlloc més. Per això el nostre vincle amb la gent gran és molt estret.
- És molt interessant tot això que m'expliques, tonton Jabby. Si vols, una tarda podem quedar i t'ensenyo la meva escola, Sant Josep de Reus. Així coneixeràs la Núria, la directora; la meva professora Esther, i també els meus amics.
- M'encantaria veure la teva escola! Quan trobi un bon moment, ho programarem. Avisarem els teus pares perquè ho gestionin amb la directora de l'escola i hi aniré encantat.
- Per cert, quins records tens de la teva infància?

- Doncs mira, ara que em formules aquesta pregunta, em fa pensar que potser en la meua infància no vaig tenir la mateixa sort que tens tu, el fet de tenir els teus pares a prop, al teu costat en el teu dia a dia. Alioune, parlant amb tu, me n'adono que tens molta sort de tenir un pare català i una mare senegalesa. Sincerament, crec que això et fa ser una persona molt especial i t'ensenya coses que altres nens no saben. Mira, en el meu cas, el meu pare no vivia amb nosaltres, estava a Europa, en concret a la ciutat gallega de Vigo amb dos dels meus germans grans treballant per ajudar-nos econòmicament, i només el veia quan tornava de vacances, així que jo, com et deia abans, havia de treballar molt i ajudar la meua mare amb les tasques de casa. Per això, no em quedava gaire temps lliure per passar amb els meus amics. Tot i això, recordo que, quan podíem, ens ajuntàvem per jugar a futbol. Però ho fèiem descalços, al carrer, no com vosaltres, que teniu camps de gespa artificial i tot.
- Si us plau, continua'm explicant. Per què vas marxar del Senegal?
- Vaig migrar sol del meu poble perquè volia un futur millor, una vida millor a Europa. Al meu país treballem molt, moltes hores i de manera molt dura, però els sous són molt baixos. Mai aconseguim reunir els diners suficients per ajudar la família de manera digna ni per permetre'ns res més que una mica d'arròs per omplir la panxa cada dia. I això és molt frustrant, sobretot quan veus compatriotes amb qui has crescut i que tornen al país de vacances amb molts diners. Et diuen que els han guanyat fàcilment a Europa i poden permetre's petites coses com un bon perfum o un telèfon mòbil d'última generació. Al meu poble es veu diferència dels veïns que tenen familiars a l'estranger, i aquells que no en tenen. Els que tenen familiars a l'estranger viuen en cases de maons, tenen televisors i mobles.
- I de què treballa la gent al Senegal?

– El Senegal ha estat tradicionalment un país on molts joves es dedicaven a la pesca, una activitat que forma part fonamental de la nostra economia i cultura. No obstant això, fa poc temps, la signatura d'un tractat de pesca entre la Unió Europea i el govern senegalès ha suposat un canvi dràstic. Aquest tractat beneficia principalment els vaixells d'origen europeu, mentre que els pescadors locals es veuen perjudicats. Els recursos pesquers, que abans eren abundants per als senegalesos, ara són explotats pels europeus (espanyols, portuguesos, francesos...). Així que, molts pescadors senegalesos han perdut la seva feina i s'han vist obligats a buscar una manera per sobreviure. Per a alguns joves, l'única opció ha estat intentar arribar a Europa, utilitzant els seus propis caiucs per fer un camí clandestí cap al nord. Aquest viatge, és molt perillós, però la desesperació per la falta de feina al nostre país, fa que arriquem les nostres vides amb l'esperança de trobar un futur millor a Europa.

- I tu com vas arribar fins aquí? En pastera? Amb una embarcació clandestina?
- Sí, vaig venir en una embarcació clandestina. La meva ruta migratòria va ser dura i llarga, plena d'incerteses i perills. Van ser dies complicats, en què, com la resta dels meus companys de viatge, sabia que no tenia cap altra alternativa. Era arribar a Europa o morir en l'intent. Durant tot el trajecte, una expressió ressonava constantment dins meu: *"Barça o barzakh"*. *"Barcelona o mort"*. S'utilitza entre els joves que surten de les costes senegaleses en pastera, incerts sobre si aconseguiran arribar vius a Europa. Emprendre un viatge perillós en pastera fa perdre la por a tot. A la meva terra, feia temps que em sentia sense futur ni esperança. Per això vaig fugir, però, des d'aleshores, em vaig sentir tristament desvalgut. Durant el meu recorregut, vaig veure: menors d'edat que viatjaven sols, nens petits de la teva edat que feien el trajecte amb les seves mares, i fins i tot dones embarassades que s'arriscaven a bord. En situacions així, t'adones que ets capaç de treure forces d'on no en tens per continuar.

– Uf! Pel que m'expliques segurament va ser molt dur el teu viatge, oi? Quants dies va durar tonton Jabby?

– Va ser molt complicat. Des de l'inici. Vaig marxar sense avisar ningú, sense acomiadar-me de cap dels meus familiars ni amics, excepte de la meva mare. Li vaig comunicar la meva decisió la nit abans de començar el viatge. Ens vam abraçar, vam plorar junts, i aleshores vaig escoltar les seves últimes paraules:

**“ARA QUE TE'N VAS, JA MAI
MÉS SERÀ EL MATEIX”**

Aquella frase em va quedar gravada. Recordo com, unes hores més tard, estava assegut amb un punt de nostàlgia al costat de la finestra de l'autobús que em portava fins a Dakar, la capital del Senegal. Escoltava música del meu país mentre el bus avançava. Sonava *"Amul nu malene begewoul"*, de la cantant Ndeye Fatou Tine, coneguda com Titi. I, tot i que encara no havia abandonat la regió, ja em deixava portar per la melancolia dels meus primers pensaments. Com desenes de milers d'africans, havia de recórrer milers de quilòmetres per arribar a Espanya. El meu viatge, des del moment en què vaig trepitjar per última vegada el sòl de Birataba fins al dia que vaig arribar al port de Motril, a Granada, va durar aproximadament cinc mesos.

– Cinc mesos? Això és moltíssim! Jo quan he anat al Senegal amb el papa i la mama no triguem gens! Agafem un vol directe i arribem molt ràpid. Però cinc mesos... això sí que sembla una eternitat! Com vas aguantar tot aquest temps? No et senties sol?

- Tens raó Alioune, el trajecte d'un turista que viatja des del país dels toubabs fins al Senegal, en el cas dels vols directes entre Barcelona i Dakar, sol ser d'unes cinc hores i mitja per recórrer una distància aproximada de 3.586 km. No creus que és profundament injust no tenir les mateixes oportunitats i drets que els ciutadans europeus? Els africans no tenim dret a la lliure circulació, i això ens situa en una posició de desigualtat. Per tant, no ens queda cap altra opció que venir, jugant-nos la vida de manera il·legal.
- Ostres, pots explicar-me més coses de com va ser el teu viatge?
- I tant! Va ser l'experiència més dura de la meua vida, sense cap mena de dubte. Hi ha gent que fa la ruta creuant tant el nostre país, Senegal, com el Sahel, el Sàhara, Líbia i el Magreb, per arribar finalment al mar Mediterrani, però jo no la vaig fer així. Jo, en ser menor d'edat –en aquell moment encara no havia complert els disset anys–, vaig sortir del meu país acompanyat d'un adult conegut i proper de la meua família, un veí del poble que es feia passar pel meu germà gran. Junts vam agafar un avió des de l'Aeroport Internacional Blaise Diagne, situat a Diass (Mbour), a 47 km al sud-est de Dakar, en direcció a Casablanca, Marroc. Era el primer cop que agafava un avió. Havia estat estalviant diners durant molt de temps per comprar-me un bitllet d'anada i tornada, juntament amb una reserva d'hotel que, òbviament, no vaig arribar a utilitzar. Em feia passar per estudiant. Amb aquesta excusa, vaig aconseguir volar com a turista sense aixecar sospites, fins al Marroc, on un noi m'esperava a la sortida de l'Aeroport Internacional Mohammed V, a la localitat de Nouasseur, més o menys a uns 30 quilòmetres de Casablanca.
- I qui era aquest noi, tonton?

- Aquest jove treballava per un senyor senegalès, a qui anomenaven el patró, que coordinava les sortides clandestines des del Marroc fins a les costes espanyoles. Recordo que portava pocs diners a sobre, uns 3.000 dírhams, que vindrien a ser una mica menys de 280 euros. Com et deia abans, per dissimular, em feia passar per estudiant. A Casablanca vaig passar una primera i única nit en una residència d'estudiants, i l'endemà, ben d'hora al matí, vaig marxar d'allà per agafar un autobús cap a Rabat, la capital del Marroc. Allà vaig viure durant tres mesos molt llargs en un edifici amb un centenar de persones de diferents països africans, que, com jo, ens amagàvem allà per ordre del patró senegalès. Em vaig amagar en un apartament petitíssim, amb només dues habitacions i una cuina-menjador, on hi vivíem vint o vint-i-cinc persones. Vaig voler parlar amb el patró de l'embarcació perquè no teníem ni llits, però no vaig aconseguir res de bo. Em va contestar que allò no era un hotel, que el que veien els meus ulls era igual per a tothom, i si no m'agradava, podia tornar al meu país. I cada final de mes li havia de pagar uns 100 dírhams, igual que la resta de persones que hi vivien. Per extremar les precaucions, a Rabat, durant el dia sortia al carrer per anar a la zona rica de la ciutat, on veia persones subsaharianes escombrar els carrers esperant que algun veí generós els donés una propina. Sovint treballaven i no guanyaven gaire, però quan tenien sort i aconseguien unes almoines, compraven sardines en llauna i pa.
- Uau, això devia ser molt difícil... Escombrar carrers per menjar! No m'imagino com s'ho devien passar. Però, almenys, podien aconseguir menjar.
- No t'enganyaré, Alioune, jo vaig tenir la sort de comptar amb el suport de la meua família, que des de l'inici del meu viatge em va acompanyar, tant anímicament com econòmicament. Tot i això, per solidaritat amb els meus companys de viatge, sovint sortia a treballar al costat d'aquells que no tenien la mateixa sort que jo.

- I què feieu?
- Ens organitzàvem de manera estructurada per diferents zones, buscant-nos la vida per aconseguir diners per poder menjar alguna cosa calenta plegats. Llavors, posàvem en comú el que cadascú havia aconseguit i compràvem pol·lastres per tots. Així de dur era el meu dia a dia, Alioune.
- I així va ser durant molt temps, tonton?
- Doncs sí, fins que va arribar una nit en què, per indicació del patró, vaig ser escollit juntament amb altres companys per marxar amb autobús cap a Nador. Allí vaig preparar la meva última aventura en terra africana: arribar fins a Europa fent la perillosa travessa clandestina pel mar Mediterrani. A la mitjanit va arrencar l'autobús, i devia ser cap a les sis del matí quan el xofer ens va fer baixar a unes trenta persones. Ens va suggerir amagar-nos al maleter de l'autocar, entremig de maletes, bosses i altres equipatges, abans de continuar l'últim tram del trajecte per evitar ser vistos per la gendarmeria marroquí.

- Ostres, i com podíeu aguantar tant temps allà dins? Deu ser molt difícil, no? Jo no sé si hauria pogut estar tancat.
- Ens faltava l'aire. Per sort, ningú va morir, però es comentava que sovint, en aquestes condicions tan pèssimes, algú acaba morint. Pensa que aquest darrer trajecte, tan inhumà, podia durar entre tres i quatre hores. Nosaltres vam arribar a la destinació, si no recordo malament, cap a les 09.30 h. Vam baixar del bus, amagats i molt febles, uns 3 km abans d'arribar a la ciutat de Nador. Allí, abandonats al mig del camp, vam haver de trucar a un altre jove marroquí que també treballava pel patró i que deia que era taxista d'ofici. El patró ens havia anotat el seu número de telèfon abans de sortir de Rabat. Al cap d'una estona, va començar el seu trajecte il·legal, portant-nos dins d'un vehicle blanc i vell de la següent manera: tres persones anàvem amagades al maleter (una d'elles era jo), sis al seient de darrere i dos al seient del copilot. En la foscor del maleter, tots els pensaments que se't passen pel cap en aquell moment es poden comparar a una bogeria. Sentia que m'ofegava. Em faltava l'aire. Va sorgir una espècie d'angoixa i malestar generalitzat: asfíxia, pànic, claustrofòbia. No trobo paraules per descriure tal horror. És inexplicable. Només qui ho ha viscut pot entendre el que vull dir. I el vehicle es va endinsar per un camí de sorra que conduïa a una masia abandonada, ruïnosa i deshabitada al mig de la muntanya, on no es veia ni una ànima al voltant. Un cop vam arribar, el taxista ens va dir adéu i ens va deixar desemparats. Hauríem d'allotjar-nos i conviure durant uns dos mesos interminables en condicions inhumanes. Allà ni tan sols hi havia aigua ni llum, i tampoc disposava de llits. Per tant, dormíem amuntegats a terra.
- Uau, dormir a terra, sense aigua ni llum...

- Cada dia ens havíem de despertar molt d'hora, perquè abans de les sis de la matinada havíem de marxar de la casa de camp per amagar-nos al bosc, per a protegir-nos de la policia marroquina. A uns 2 km vam trobar un pou abandonat on cada dia anàvem a buscar aigua per beure. Però moltes vegades el trobàvem sec, i aleshores ens quedàvem sense beure fins a l'endemà, quan hi tornàvem amb l'esperança de tenir més sort. Un dia, els gendarmes ens van localitzar i tots vam començar a córrer. Mentre fugíem, un noi d'origen malià va ensopegar amb una roca, va caure i es va trencar la cama. Nosaltres no vam poder fer res, i encara que se'ns trenqués l'ànima en veure'l, el vam haver d'abandonar per evitar ser tots detinguts. Més tard vam saber que l'havien atrapat i repatriat. I no et negaré que això ens va deixar amb un sentiment d'impotència i ràbia. D'aquells dies malvivint a la muntanya, hi ha una vivència que mai oblidaré: el meu primer intent fallit de creuar l'estret de Gibraltar. Devien ser al voltant de les 11.00 h del matí quan ens van dir que era l'hora de provar sort. Estàvem lluny, molt lluny de la costa. Les 45 persones que intentàvem arribar a Europa dins d'una furgoneta anomenada antimàfia, vam sortir com vam poder, després de dues hores de viatge infernal! Més tard, ens van deixar en un lloc ben apartat, sense donar-nos cap explicació de per què no ens apropaven fins a la primera línia de mar. Així que no ens va quedar més remei que continuar a peu, caminant durant unes llarguíssimes 8 hores. Vam començar a caminar cap a les vuit del vespre, i vam arribar al nostre destí al voltant de les 03.45 h.
- Vuit hores caminant? I amb tot el que ja havíeu passat! I què va fer després?
- De seguida, ens vam posar a preparar la pastera, i al cap de deu minuts ja érem dins el mar, cautelosos. Cap a les 04.00 h vam començar a sortir, deixant la terra ferma enrere. Però tot just començar, el motor va fallar. Teníem un problema greu: només vèiem aigua al nostre voltant i corríem el risc d'enfonçar-nos i morir tots.

- Què?! El motor va fallar, quina por, tonton Jabby!
- El capità no parava de demanar-nos calma i silenci, perquè en aquell moment hi havia una gran incertesa sobre què podia passar. Tots els que érem a l'embarcació ens vam posar molt nerviosos. "Sobretot, que ningú faci soroll" ens deia amb una certa autoritat. Jo era un dels molts que no sabia nedar i pensava que havia arribat el meu darrer dia: moriria. Vaig sentir una por immensa, d'aquelles que t'estrenyen el pit i no et deixen respirar. Era una barreja estranya de fracàs i ràbia i només volia cridar ben fort per desfogar-me. Però no hi havia res a fer. El més assenyat era tornar abans que fos massa tard. Per sort, no ens havíem allunyat gaire de la costa africana. El capità, amb seny i per evitar una catàstrofe, va decidir que el millor era tornar. Quan vam recular i baixar del caiuc, devien ser les sis de la matinada. Després, sense altra opció, vam haver de desfer tot el camí fins a la ruïnosa masia on ens amagàvem. Aquell periple encara no havia acabat: de nou, vam caminar durant unes llarguíssimes 8 hores, sense menjar ni beure res. Recordo que no podia deixar de plorar. Em sentia completament dèbil, abatut. No podia deixar de pensar que havia fracassat! No ho havíem aconseguit, i em vaig enfonsar com una pedra al fons d'un riu. Vaig començar a sanglotar, ple de tristesa i de cansament. I, enmig d'aquella desesperació, després de gairebé dos dies sense menjar res sòlid, el meu cos lluitava entre la fam i l'esgotament. Tremolava. Gairebé no podia caminar. Desesperat, vaig estar a punt de robar una gallina d'un mas que havia vist a prop, però just abans de fer-ho, una senyora gran molt amable va sortir de casa seva. Afortunadament, en veure'm tan feble em va oferir un pa marroquí acabat de fer, ben sucats amb oli d'oliva. Aquell gest, tan senzill i tan humà, em va semblar un autèntic miracle. Aquest instant el recordaré sempre, Alioune. Aquella bondadosa dona em va salvar la vida, literalment. Des de llavors, cada dia de la meua vida li ho agraeixo. Aquell pa em va semblar el menjar més deliciós del món; millor que un bon plat de *thiebou-dienne* fet per la meua mare.

- Uau, quina sort vas tenir! Una senyora tan amable just en aquell moment... És com si fos l'Àngel de la Guarda que et custodiés, no?
- Més tard, un company meu de Guinea Conakry, que era una mica més gran que jo, em va dir: No m'hauria imaginat mai que aguantaries tot el que hem passat. De veritat, m'has sorprès molt... Pensava que no ho explicaries.
- De veritat et va dir això? Uau, tonton, devies ser molt valent! Déu n'hi do! Estic bocabadat amb tot el que m'expliques, tonton Jabby. Voldria quedar amb tu un altre dia i saber com segueix la teva interessantíssima història! Ara ja és de nit i demà he d'anar a l'escola. És hora de descansar ja.

El vaig rebre corrent, i amb un somriure d'orella a orella.

– Tonton Jabby! Ja he fet els deures!

Tonton Jabby va somriure afectuós.

– Bé, Alioune, si tens ganes d'escoltar, jo tinc molt per explicar. Recordes on ens vam quedar l'últim dia?

– I tant! Em vas dir que aquell noi de Guinea no es podia creure que haguessis sobreviscut a tot allò... Així que després d'aquella experiència tan dura, encara vas decidir provar-ho de nou, tonton Jabby? – va preguntar Alioune amb els ulls com taronges.

– Sí, Alioune, així va ser. Quan ets allà, sense alternativa, i amb l'únic somni d'arribar a un lloc millor, trobes forces d'on sembla que no n'hi ha. El poble més proper al nostre amagatall es deia Bouyafar. És un lloc petit, a pocs quilòmetres de Nador. Des d'allà, vam tornar a posar-nos en camí. Pensa, Alioune, que érem 45 persones que no ens coneixíem de res. Tots compartíem una única cosa: l'esperança de poder creuar aquell estret.

– 45 persones? Però, tonton, en una pastera tan petita no n'hi caben tants!

–

– Havia pagat cada quilòmetre del trajecte. No em quedaven diners. Els pocs que tenia els havia gastat en menjar i en transport. Però ara tocava pagar pel que seria el més perillós, l'embarcació que ens duria a Europa, i una altra vegada sentia una gran por a morir. Només resava per poder creuar el mar i trepitjar terra ferma. Dos dies més tard, els companys amb qui havia compartit tantes penúries durant aquells durs cinc mesos, excepte jo, van tornar a provar sort. Jo, en canvi, encara em trobava recuperant-me de l'esforç sofert. Plorava en silenci, derrotat, sense forces per intentar-ho de nou. Quan vaig saber que tots ells havien aconseguit travessar l'estret em vaig enfonsar encara més. Vaig tenir una barreja de sentiments. D'una banda, alegria per ells, perquè ho havien aconseguit. Però, d'altra banda, una tristesa immensa i un sentiment de culpa per haver-me quedat enrere. No parava de fer-me la mateixa pregunta: Per què no vaig anar amb ells?

– I per què no vas anar amb ells, tonton Jabby? Tenies por de tornar-ho a intentar? O potser no podies més? Què vas fer després? No vas perdre l'esperança, oi? Sinó ara no estaries aquí!!!! Uff.

– És una bona pregunta, Alioune. La veritat és que, en aquell moment, em sentia totalment superat. El meu cos estava esgotat. Encara que desitgés amb tota la meva ànima seguir-los, no tenia les forces per intentar-ho de nou. Finalment, aquell dissabte 3 d'agost del 2019, només dos dies després que els meus companys aconseguissin travessar l'estret de Gibraltar i arribessin a la costa d'Espanya, vaig decidir reprendre el meu camí i tornar-ho a intentar. Aquesta vegada, em vaig unir a un grup de persones que no coneixia de res. Em trobava malament, esgotat i mentalment destrossat, amb una por que em paralitzava. Però, finalment, vaig reunir la poca força que em quedava i, vaig començar a caminar amb el grup, preparat per tot, un altre cop.

- Uau, tonton Jabby, Amb gent desconeguda? Que valent.
- T'he de dir que, des del primer moment, em vaig sentir recolzat per tots ells. Sempre hi havia algú que em preguntava com em trobava i, si algun mal pensament em rondava pel cap, no dubtaven a animar-me a seguir endavant. Així doncs, era gairebé impossible sentir-se sol. Vaig tornar a fer el mateix camí que ja havia fet abans, però aquesta vegada la furgoneta clandestina ens va recollir de nit i ens va deixar molt més a prop del destí, així que ens vam lliurar de la caminada de vuit hores. Alguns dels joves del grup havien exigit al patró que ens apropessin fins a la costa, perquè el trajecte era massa llarg i perillós.
- Quina sort que et vas trobar bones persones. Explica'm més, vull saber com vas aconseguir-ho al final.
- Doncs, a les onze de la nit, el xofer va arrencar la furgoneta amb silenci i vam fer el camí. I aquell dia, un jove de Comores, un país format per tres petites illes de l'Àfrica sud-oriental, es va trencar el turmell, i tots els altres vam haver de portar-lo fins a l'embarcació.
- Què va passar amb aquell noi de Comores? Va poder pujar a l'embarcació amb el turmell trencat, tonton?
- Sí, Alioune, ell va poder pujar, encara que estava amb el turmell trencat. Quan estàvem a punt de sortir, serien sobre les quatre de la matinada, em vaig adonar que aquest cop, si no fallava res de la piragua, ens seria més fàcil arribar a l'altre costat de l'estret. Saps per què? Doncs perquè el 'transportista' treballava amb els soldats marroquins, que estaven al cas del que feiem i, a canvi de diners, ens donaven un cop de mà. Així que, per primera vegada, semblava que tot podia sortir bé.

- Però... per què ajuden els soldats si no és la seva feina?
- Sí, Alioune, és una cosa que és diu corrupció. Hi ha gent que fa tracetes amb els soldats i altres persones per guanyar diners de manera deshonrada amb aquests viatges. Els soldats fins i tot ajudaven avisant per ràdio quan era segur marxar. Els deien quan havien d'encendre o apagar la llum del far per ajudar-nos a passar sense que ens veiessin. Tot i que ens guiaven i semblava que ho teníem més fàcil, jo estava patint molt perquè de sobte, la pastera va començar a desinflar-se, i l'aigua anava entrant a poc a poc. Vaig pensar que moriria. Tothom es va posar molt nerviós. Els crits no paraven. Algunes persones vomitaven, i l'olor de gasolina era insuportable. Aquell trajecte va ser un autèntic malson.
- Quin horror tonton Jabby! No m'imagino el que devies sentir. I pensar que no podríeu arribar.
- Però llavors, sense forces i amb prou feines respirant, vaig veure un vaixell de salvament de la Creu Roja. Vaig sentir una petita esperança, que va durar només uns segons. Tothom cridava desesperat. La tensió entre nosaltres va esclatar, perquè tothom es barallava per aconseguir un lloc al vaixell i salvar-se.
- Però, almenys, quan vas veure el vaixell, sabies que potser et salvaries, no? I els de la Creu Roja què van dir? Què van fer? Digues.
- Hi ha lloc per tots. Tots pujareu però no feu soroll i mantingueu la calma o podeu tombar la barca. Això ens deien els voluntaris de la Creu Roja.

- Quina sort, tonton, que van arribar els de la Creu Roja!
- No sentia ni fred ni calor, i ni tan sols recordo si aquell dia feia vent. Potser feia bon temps, però la veritat és que no ho sé, perquè estava en estat de xoc. Devien ser al voltant de les 18.00 h quan, finalment, vam ser rescatats pels efectius de salvament marítim, que ens van traslladar immediatament al port de Motril, a Granada. Cap a les 19.00 h, per fi vam trepitjar terra. *Alhamdulillah!*

- Quina alegria, tonton! Per fi, després de tant patir, *Alhamdulillah*.
- El meu camí migratori havia estat molt dur fins arribar a la Península. Duríssim. Vaig plorar molt, de veritat. I et confesso que no pensava que ho aconseguiríem. Però un cop vam arribar, em vaig adonar que el més difícil ja havia quedat enrere, i no m'ho podia creure. Ens van oferir aigua i ens van donar alguna roba. Més endavant, ens van servir un bol d'ensaladilla russa, però la veritat és que no em va agradar gens. Com a molt, vaig menjar dues o tres cullerades. Però el que sí que vaig fer va ser inflar-me de galetes.
- Galetes? I eren bones? Jo també n'hauria menjat moltes si fossin de *dinosaurs*, nyam, nyam. I després què vas fer, tonton? On vas anar?
- Doncs, tot seguit, encara desorientat i sense acabar d'entendre res del que passava, ens van fer pujar a un cotxe policial. No sabíem a on anàvem. La Guàrdia Civil ens va retenir en un calabós durant tres dies, tractant-nos com si fóssim delinqüents. Van ser moments molt difícils, però intentava mantenir la calma i pensar que tot aniria bé. Ens van prendre els mòbils i no ens van deixar trucar a ningú. Jo estava molt espantat i no entenia perquè ens retenien ni perquè no podia avisar la meva mare. Mai abans havia estat tant de temps sense parlar amb la meva mare, i això em trencava el cor. Des que vaig marxar del meu país, no havia passat un sol dia sense que ens truquésim. M'agradava rebre els seus missatges, saber que es preocupava per mi, i jo li responia de seguida, intentant tranquil·litzar-la i dient-li que estava bé. No puc ni imaginar com es devia sentir ella sense tenir notícies meves. Recordo aquells dies, privat de llibertat, com a eterns. La meva mare estava molt preocupada, com t'imagines. No sabia si encara era viu o no, i aquesta idea no deixava de turmentar-me.
- Quina por! Jo estaria molt espantat si no sabés res de tu.

- A més de sentir-me malament per tot el que havia passat, he de confessar que també em sentia content d'haver arribat a Espanya. Estava confós, sense saber què em passaria. No tenia documents i temia ser deportat al meu país.
- Deu ser molt estrany sentir-se content i espantat. Però almenys havies arribat a Espanya, no?
- Alioune, el més dur de viure i d'explicar ha estat aquesta última part del viatge. Em fa molt mal recordar-ho. Si et sembla bé, podem quedar un altre dia per continuar parlant. Ara s'està fent fosc, i els teus pares s'amoïnaran sinó tornes aviat a casa.
- Sí, tonton Jabby, tens raó... però encara tinc moltes preguntes! Quan podem tornar a quedar?

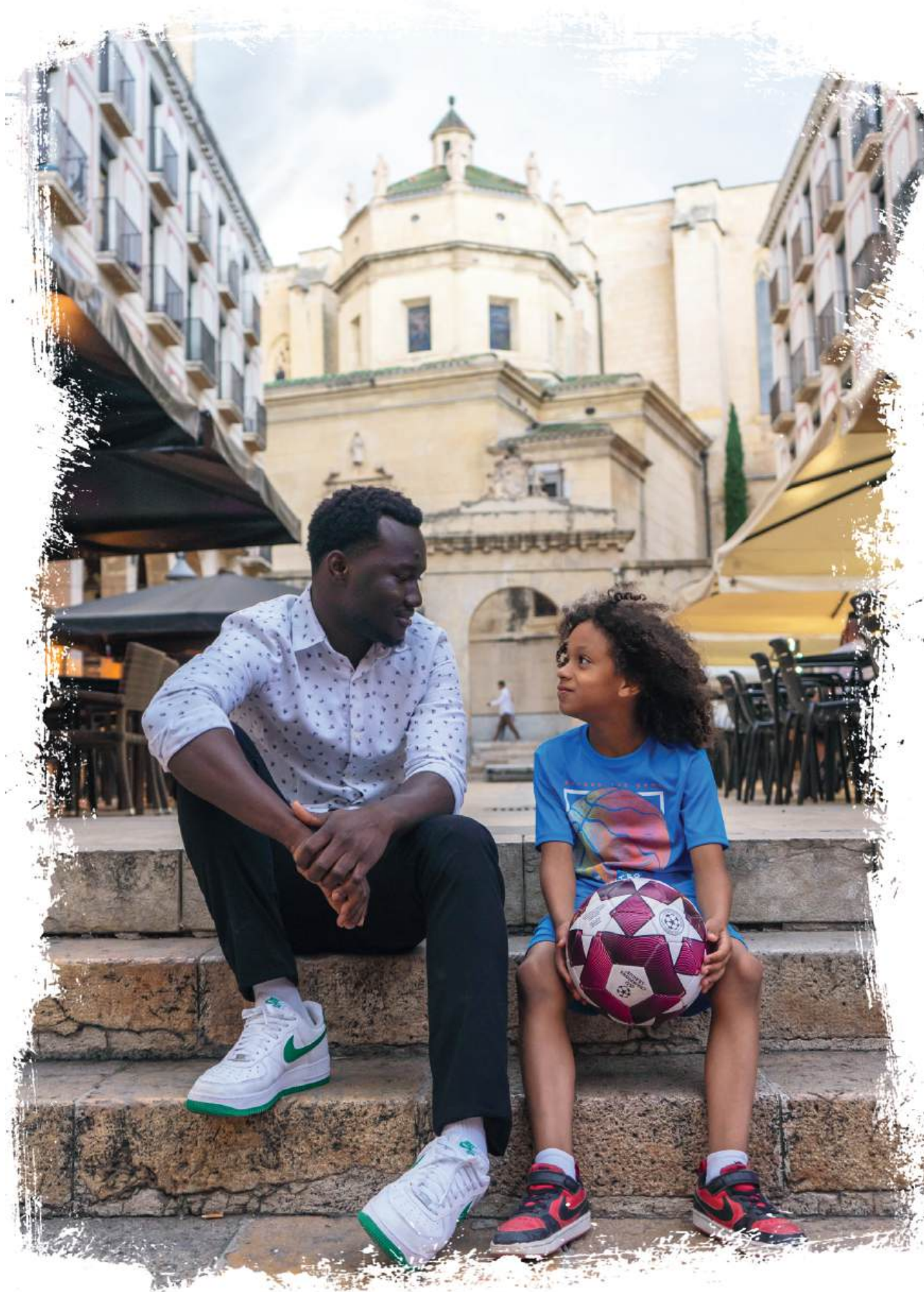
- Tonton Jabby, parla'm del teu darrer trajecte fins arribar a Reus.
- Passats uns dies, com que era menor d'edat, van arribar uns educadors socials que ens van traslladar en autobús, juntament amb altres joves, fins a Almeria. L'objectiu era internar-nos en un centre de protecció de menors. Vaig viure en aquell lloc durant gairebé tres mesos, compartint els dies amb unes 35 persones de diferents orígens. Reconec que em va faltar paciència. L'espera per tramitar els papers i aconseguir el permís de residència i el de treball es va fer molt complicada. Massa burocràcia. A més, haig de dir que tampoc vaig poder aguantar gaire temps al centre, perquè la convivència amb els altres adolescents era massa dura. Gràcies a un conegut d'origen senegalès, vaig aconseguir un permís per sortir del centre. Em vaig instal·lar a casa seva amb la idea de buscar una feina clandestina i quedar-m'hi un temps, però al final només van ser uns pocs dies. Una nit, devien ser les dotze, amb tan sols un suc de fruita natural, sense diners ni menjar, vaig prendre la decisió de fugir. Amb els pocs diners que havia aconseguit estalviar de la paga setmanal que rebíem al centre –uns cinc euros que ens donaven cada dissabte–, vaig comprar d'amagat un bitllet d'autobús.
- Tonton, però no et feia por marxar tot sol així, sense diners ni menjar? I on volies anar?
- Doncs com que soc seguidor del Barça, somiava visitar el Camp Nou, i em feia illusió venir a Catalunya. Així que vaig agafar un bitllet de bus a Barcelona.
- Vaja, tonton! Ets del Barça com jo! Quina illusió.
- Això sí, sense saber on anar i amb la dificultat que tenia per parlar, vaig decidir anar a la primera comissaria de la policia nacional que vaig trobar per demanar ajuda. Però, tot i que vaig explicar la meva situació, els policies em van retenir des de les onze del matí fins a les sis de la tarda, sense explicar-me res. Vaig passar aquelles hores sense saber què passaria, fins que finalment un d'ells em va avisar sobre el que havien decidit fer amb mi. Amb un cotxe patrulla, em van portar a un campament de la Creu Roja que estava una mica apartat de la ciutat, on vaig passar dues nits. Al cap d'uns dies, vaig fer cap a Reus, a un centre d'acollida per a menors estrangers no acompanyats. Va ser allí on vaig decidir quedar-me i començar una nova etapa, vivint amb deu nois més. Havíem passat a ser immigrants. Des de llavors, la meua lluita ha estat constant per ser acceptat i per no ser jutjat per la meua cultura, les meves creences, ni les meves aspiracions. He treballat dur per sobreviure, deixant enrere moltes coses i començant una nova vida. Alioune, el meu procés d'emancipació no ha estat gens fàcil i a més, he hagut de fer front a la soledat. Però poc a poc, m'he anat acostant més al meu objectiu: viure amb respecte i aconseguir una feina. A més de les meves responsabilitats diàries, he decidit estudiar, així que em queda molt poc temps lliure. També ajudo la meua família enviant-los diners, però he de confessar que, amb les condicions de vida tan precàries i inestables en què em trobo, integrar-me no és gens fàcil. Estic convençut que la immigració és una oportunitat, no una amenaça, i penso que és molt important transmetre aquest missatge. Si poguessis explicar-ho als teus companys d'escola, seria realment fantàstic. Tant de bo els fills i veïns del meu país no es veiessin obligats a deixar casa seva per buscar un futur millor. Imagines, Alioune, com seria un món on la humanitat fos més solidària i tolerant, ajudant aquells que fugen de la pobresa?
- Sí, tonton Jabby, seria un món molt més bonic si tots ens ajudéssim una mica.

Un mes i mig més tard...

- Mira, tonton, Cal Padreny. És una de les pastisseries més antigues de Reus, amb més de 200 anys d'història i fan un menjablanc boníssim. Les magdalenes també són delicioses. A la tardor, quan fan panellets, s'hi fan unes cues llarguíssimes al carrer, que de vegades arriben fins a la cantonada. Fa temps que hi penso... i et volia preguntar: recomanaries a algú del teu país fer aquest viatge tan difícil que vas fer tu? Què li diries a la teva mare o als teus amics?
- Per ser sincer, Alioune, no recomanaria a ningú venir de la manera que ho vaig fer jo. És un camí massa perillós i molt dur. Qui t'animi a fer aquest viatge és perquè no t'estima de debò. Però saps què passa? Al Senegal és gairebé impossible aconseguir una visa per venir legalment. Si no ets polític, esportista d'elit o algú molt conegut, no tens cap opció. Així que, tot i que no recomano aquest camí, entenc i respecto els joves que decideixen arriscar-se i venir il·legalment. Ens neguen la llibertat de moviment, i això és molt injust. Tothom hauria de poder decidir si vol quedar-se o marxar del seu país d'origen. Potser, amb la meva experiència, el que recomanaria és estudiar i venir més preparat, perquè això ajuda a tenir més oportunitats aquí. Però també he vist a Birataba com gent formada no troba feina del que ha estudiat. Et poso un exemple: recentment, un metge del meu poble va haver de fer un viatge com el que vaig fer jo, perquè el seu salari no era suficient per sostenir la seva família. La gent emigra perquè no tenen més remei. És com diu el cantant senegalès Wally Seck en una de les seves cançons:

**“SI EL TERRA ESTIGUÉS BÉ,
EL MICO NO PUJARIA A DALT”**

- Tonton, què vol dir això que dius del mico i la terra? No ho entenc... És com una metàfora o alguna cosa així?
- Sí, exactament! Significa que: el mico només puja als arbres si no troba menjar o un lloc segur a terra. Igual passa amb les persones: marxen del seu país només quan no poden tenir allò que necessiten per viure, com menjar, casa o un futur millor. És una manera poètica de dir que ningú vol abandonar casa seva si té el que necessita per viure de manera digna.
- Per tant, creus que aquí a Catalunya tens una vida millor que la que tenies abans? O encara et falta alguna cosa?
- És una bona pregunta. Al Senegal, ni en els meus millors somnis hauria pogut aconseguir el que he trobat aquí. Quan vaig arribar, vaig veure que aquí podria tenir més oportunitats, però també va ser molt dur. La vida a Europa pot ser millor per algunes coses, com poder estudiar, treballar i viure més tranquil. Però, no tot és fàcil. A vegades, la soledat, la nostàlgia i les dificultats per integrar-se fan que sigui complicat. Però sí, en general, crec que aquí tinc més possibilitats de construir una vida millor, encara que sempre recordo casa meva. Aquí a Reus treballo en un restaurant i guanyo diners que puc enviar a la meva família per ajudar-los. A més, he pogut estudiar i fins i tot aconseguir el permís de conduir. Al meu país, això seria molt difícil de fer. Al Senegal és veritat que hi ha feina, però no es guanya prou per viure. Al camp, la feina és molt dura i, encara que es poden guanyar alguns diners, cal treballar molt per aconseguir-los. Però per aconseguir tot això que t'explico, he hagut de deixar enrere moltes coses. He deixat tot el que estimo: la meva família, el meu poble, el meu entorn. Trobo a faltar els moments més senzills, com despertar-me al costat de la meva família, passar el temps amb els amics o viure en contacte amb la natura i els animals. Al Senegal, els diners són un moment per compartir; sempre ens reuníem tots per menjar junts, costum que segueix vigent.

Aquí, sovint em trobo menjant sol i enyoro molt la meva família. De vegades, sento una enyorança tan gran que, només d'imaginar-me allà amb tots ells, se m'escapa una llàgrima.

- Tonton Jabby, després de tot el que has viscut... Ho tornaries a fer? De veritat val la pena fer aquest viatge des del teu poble?
- No, mai més ho faria, ni tan sols si perdés el meu permís de residència.

L'Alioune, amb els ulls plens de llàgrimes li diu:

- Però, tonton Jabby, si no ho tornaries a fer... llavors, per què ho fa tanta gent? És que no sap el que passa?

El tonton el mira amb un somriure trist i li diu:

- Tens raó, Alioune, molta gent no sap per tot el que ha de passar per arribar. És per això que és tan important explicar-ho. Al meu país, la gent té l'esperança que aquí tot serà fàcil, però no saben quin és el seu sacrifici. Els diners no cauen del cel, i la vida a Europa pels africans no és tan senzilla com ens sembla.
- Tonton, com es viu a Birataba? La meva mare sempre em parla de l'harmonia que hi ha al seu país, el Senegal.
- A Birataba, i en molts llocs del país de la Teranga, vivim molt units perquè sabem que, si no ens ajudem, és difícil sobreviure. Tothom comparteix el poc que té, i ens ajudem si ens veiem en necessitat. Però aquí, a Europa, sembla que les persones viuen més soles i menys preocupades per ajudar els altres, és una manera molt diferent de viure. Ara mateix, a Reus, em sento molt bé. He fet molts amics, i vosaltres m'heu acollit com si fos part de la vostra família.

Reus ja és casa meva, m'hi sento tan a gust com si estigués al meu poble. No em costa gens conèixer gent nova aquí. Tot i que estic molt lluny del meu poble, a 4.500 quilòmetres, a vegades sento que el cor es fa petit. Hi ha moments en què em sento desarrelat i somnio en tornar a casa. Però, Alioune, he après que cal controlar els sentiments. Estic aquí per viure una vida digna i aconseguir les mateixes oportunitats que tenen els toubabs a l'Occident. Així que, encara que sigui difícil, he de fer un balanç de la meva nova vida i acceptar-la. Hi ha un proverbi africà que m'agradaria compartir amb tu, perquè et recordis sempre d'ell:

“LES PETJADES DE LES PERSONES QUE VAN CAMINAR JUNTES MAI S'ESBORREN”

- Tonton, què vol dir això de “Les petjades”? M'agraden molt els proverbis. El pare sempre me n'ensenya.
- Aquest proverbi vol dir que, tot i que ens allunyi el temps i la distància, els records que compartim amb les persones que caminen al nostre costat no desapareixen mai. Les petjades que deixem junts, en moments difícils o feliços, sempre queden marcades, i mai s'esborraran. Així, encara que sigui lluny de casa, el que hem viscut tu i jo junts, com ara les nostres converses, sempre seguiran vives.
- Ho entenc, tonton, i gràcies per tot el que m'has explicat. Jo també recordaré sempre les nostres converses.

Uns dies més tard, mentre anaven cap a l'escola caminant de la mà, el petit Toubab, encara pensatiu, va preguntar al seu pare:

- Com devia venir la mami? Per què va haver de deixar el seu país?

Les preguntes van quedar surant en l'aire, sense cap resposta, però dins seu, el petit Toubab sabia que algun dia trobaria totes les respostes.

“PER SANT JOSEP, LO TORD MARXA I L'ORENETA VE”

Començant a veure els primers signes de la primavera.

- Mira, mami! Quan he anat a mirar la bústia, he trobat una altra carta de l'avi! Hi ha escrit el meu nom complet i un segell del delta del Saloum! Em fa tanta il·lusió rebre les seves cartes!

NOTA DE L'AUTOR

Mentre aquest llibre s'acaba d'imprimir als tallers d'Arts Gràfiques Rabassa, a Reus el juliol del 2025, milers de persones migrants continuen intentant arribar a Europa en pastera sense èxit.

AGRAÏMENTS EL TOUBAB

Aquest llibre és fruit de tantes hores de conversa amb el meu amic Bangally Jabby i de les inquietuds del meu fill, Alioune Manel Blanc Touré, qui m'ha impulsat a buscar respostes a les seves preguntes.

Vull agrair a les lectores de l'esborrany del manuscrit per les seves aportacions:

Bineta Touré Gangué, Dolors Joanpere Bigorra, Maite Rabassa Figueras, Rosa Balcells Figueras, Dolors Balcells Figueras, Carme Martínez Blanc, Carme Blanc Salas, Carmen Jiménez Gallardo, Anna Serra Folch, Anabel Martínez Serrano i Maria del Mar Escoda Serres.

A tots aquells que, amb petites accions, lluiten per canviar el món.

Al meu amic **Carlos Undergroove** amb qui tot tenia sentit. No oblidaré mai el que vas fer per mi! Et trobo tant a faltar!

A la memòria de **tots els migrants anònims que han perdut la vida en el camí.**

AGRAÏMENTS BANGALLY JABBY

A la meva mare, Aissatou Dallo Jabby. A la meva tieta, Fanta Foune Jabby.
A Judit Calzas i David González.

“NDOX DU BAYI YONAM”, TRADUÏT AL CATALÀ: “L'AIGUA MAI DEIXA EL SEU CAMÍ”

Si us ve de gust podeu escoltar una cançó relacionada amb la temàtica del llibre escanejant el codi QR.

LA TRAVESÍA

El Toubab, guitarra acústica i veu

Birame Mbengue, guitarres y producció

Rawan Diallo, veu

Gambeat baix (Manu Chao)

Mamadou Dia, veu en off

Samba Mboup, djembé

Georgi Olshanetsky, guitarra clàssica

Xavi Barrero, trompeta (Bongo Botrako)

Gorka Robert, bateria (Bongo Botrako)

Gravada a **Wood Wave Studio**, Reus, per **Xavi Barrero**.

Masteritzada a **Mastertips Mastering**, Madrid, per **Juan Hidalgo**.

GLOSSARI

Senegal o «**Sunnugal**»: significa la nostra barca en wòlof, que és la llengua més parlada al país.

Bissap: infusió refrescant elaborada amb aigua, fulles seques d'hibisc i de menta.

Kinkéliba: infusió nativa del Senegal recomanada per a digestions lentes. Ideal per consumir-la a l'hora del «ndeki», l'esmorzar.

Thiéboudiène: arròs amb peix, plat típic que els comensals solen compartir en un mateix plat «bene tchin»; literalment, «una sola olla».

Delta del Saloum: també anomenat Delta del Sine-Salum és un delta fluvial format per la desembocadura a l'Atlàntic del riu Salum i el riu Sine, des d'on flueixen cap a l'Oceà Atlàntic Nord.

Tonton: tiet en wòlof. Costum molt arrelat al Senegal, símbol d'educació i respecte a l'hora d'adreçar-se a un familiar.

Ataya: te verd que es prepara amb parsimònia convertint l'activitat en tota una cerimònia de germanor.

Teranga: significa hospitalitat en wòlof i defineix els senegalesos, un valor fonamental de la seva cultura.

Namanala: expressió que es diu en sentir enyorança per algun ésser estimat.

Toubab: s'utilitza a l'Àfrica Occidental per anomenar una persona europea, "persona blanca/un blanc".

Kaolack: és una ciutat situada en un antic regne anomenat Saloum pel Sérère-Guelwar Maad Saloum Mbegan Ndour (rei del Saalum) entre la meitat i el final del segle XV.

Birataba: és un petit poble ubicat a la regió de Tambacounda. Situat en un encreuament important d'un gran nombre de rutes de l'Àfrica Occidental.

La Veu entre Cultures

La Veu entre Cultures és una organització no governamental per al desenvolupament (ONGD) nascuda el 2007 amb la missió de crear un pont cultural i humanitari entre la ciutat de Reus i el Senegal.

Mitjançant la música com a vehicle d'expressió i connexió, treballem per fomentar la solidaritat, la inclusió social i la igualtat d'oportunitats a través de projectes educatius, socials, sanitaris i culturals, promovent valors com la solidaritat, la igualtat, la cooperació i el respecte mutu.

Aportem recursos per a la millora de l'educació i la salut, així com la sensibilització sobre la realitat africana, per tal de crear consciència sobre les desigualtats que existeixen en altres parts del món.

A través dels nostres projectes, ens comprometem a millorar la qualitat de vida de les persones i comunitats més vulnerables.

Aquest compromís forma part de la nostra missió de contribuir a la igualtat d'oportunitats per a tothom, independentment del lloc de naixement.

Treballant en xarxa amb altres organitzacions, fomentem la creació de projectes internacionals.

La nostra acció no té ànim de lucre.

Per conèixer més sobre nosaltres, col·laborar amb la nostra entitat o fer una donació, visiteu la nostra pàgina web **www.laveuentrecultures.org**

REUS

(CATALUNYA)

GRANADA

(ESPANYA)

RABAT

(MARROC)

DAKAR

(SENEGAL)

BIRATABA

(SENEGAL)

www.laveuentrecultures.org

Destí al nord és una obra sobre l'amistat, la solidaritat i la migració humana.
Un relat que interpel·la el lector a qüestionar-se la manca de llibertat de moviment de tantes persones que no tenen l'elecció de quedar-se o marxar.

L'edició i la difusió d'aquest llibre ha estat possible gràcies a la col·laboració i participació de:

AJUNTAMENT DE REUS
SERVEIS A LES PERSONES
I DRETS SOCIALS

La Veu entre Cultures

DESTÍ AL NORD · un llibre solidari de La Veu entre Cultures

DESTÍ AL NORD

Un fet real. La història d'en **Bangally Jabby** explicada al **petit Toubab**.